

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра прикладної психології та логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

____ О.В.Старинська
«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

ОК 36 Волонтерська пропедевтична практика (навчальна)

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта / А6 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма Логопедія. Спеціальна психологія / Логопедія
(назва освітньої програми)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма практики «Практика волонтерська пропедевтична (навчальна)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016/А6 Спеціальна освіта

Освітньої програми Логопедія. Спеціальна психологія/ Логопедія.

Розробники: доцент кафедри прикладної психології та логопедії Ганна ЛОПАТІНА, старший викладач кафедри прикладної психології та логопедії Наталя АНАСТАСОВА.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньої програми «Спеціальна освіта (Логопедія)» та схвалено на засіданні кафедри прикладної психології та логопедії

від “27” серпня 2025 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри прикладної психології та логопедії

(підпис)

(Олена СТАРИНСЬКА)

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Ганна ЛОПАТІНА)

ВСТУП

Зміст: волонтерська пропедевтична практика (навчальна) є неодмінною частиною комплексного підготовчого процесу для майбутніх фахівців зі спеціальності 016/ А6 „Спеціальна освіта”. Її метою є забезпечення неперервності та послідовності формування професійних умінь та навичок, а також усвідомлення студентами змісту роботи фахівця зі спеціальної освіти в закладах різних типів та різного підпорядкування.

Мета: створення умов для самовдосконалення, самовизначення та самореалізації майбутніх бакалаврів зі спеціальної освіти. Здійснення завдань практики вимагає інтегрованого підходу до розробки діяльності, спрямованої на формування ключових, базових і спеціальних компетентностей.

Завдання: забезпечення зв'язку теоретичних знань з практичним освітнім процесом та їх використання для вирішення конкретних завдань, що спрямовані на формування у студентів професійної та психологічної готовності до роботи з особами з особливими освітніми потребами; поглиблення і закріплення знань, отриманих при вивченні курсів освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”; розвиток потреби в самопізнанні й самовдосконаленні; вивчення специфіки праці фахівця зі спеціальної освіти професійної роботи фахівця зі спеціальною освітою, його функцій та професійних обов'язків у закладах різних типів та підпорядкування; формування умінь спостереження, аналізу та оцінки освітнього процесу в закладі, а також відповідність його програмним вимогам; оволодіння навичками планування освітнього процесу та логопедичної роботи, складання перспективних і календарних планів та документації в закладах різних типів та підпорядкування; виховання стійкого інтересу до професії педагога спеціальної освіти; формування умінь вести записи спостережень, обробляти та узагальнювати інформацію, яку отримано в ході практики, та правильно відображати її в щоденнику практики; вироблення навичок аналізу проведення індивідуальних та групових занять, виховних та дозвіллевих заходів; координація роботи вчителів, логопедів, вихователів, батьків та інших працівників у процесі освітньої роботи з особами з особливими освітніми потребами; проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Волонтерська пропедевтична практика (навчальна) триває впродовж *2 тижнів – для денної та заочної форми навчання*. Вона охоплює спостереження за всіма напрямками діяльності фахівців навчально-реабілітаційного центру, або закладу дошкільної освіти компенсуючого типу, або ІРЦ, або спеціальної школи (вчитель-дефектолог, логопед, інструктор ЛФК, психолог, соціальний педагог, реабілітолог, медичний працівник, асистент вчителя\вихователя). Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують **функції супровідного персоналу навчально-реабілітаційного закладу, або ІРЦ, або закладу дошкільної освіти компенсуючого типу, або спеціальної школи**, що дозволяє їм активно спостерігати, ознайомлюватися та долучатися до освітнього процесу та корекційно-розвиткової роботи; продовжує формування у здобувачів вищої освіти стійкого інтересу до діяльності фахівців в сфері спеціальної освіти.

Режим роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Оскільки основним пріоритетом в умовах дії воєнного стану залишається безпека всіх учасників освітнього процесу, то здобувач вищої освіти, за необхідності, може проходити практику частково чи повністю з використанням технологій дистанційного навчання, погоджуючи графік своєї діяльності з провідними фахівцями закладу/установи, за яким(ою) закріплені.

Методичне керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри прикладної психології та логопедії. Протягом практики здійснюється щоденний і підсумковий контроль та облік роботи практикантів. Методист практики веде облік відвідування здобувачами вищої освіти практики, організує і координує їх роботу, виконує доручення керівника, адміністрації та працівників закладу освіти чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує практикантів про консультації, семінари.

Порядок виконання завдань практики здобувачами вищої освіти зазначається в індивідуальному плані (Додаток А) проходження практики. Цей план розробляється у перші дні практики і схвалюється викладачем-методистом та керівником з бази практики (вчителем-

логопедом, вчителем-дефектологом тощо). Кожен практикант працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом практики практиканти ведуть щоденник (Додаток В) педагогічних спостережень, у якому фіксують необхідну інформацію для виконання завдань практики та висвітлюють хід їх виконання відповідно до індивідуального плану проходження практики.

Після проходження практики організується її обговорення спільно з керівником практики та захист під час звітної конференції.

Волонтерська пропедевтична практика (навчальна) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей та результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>СК-6. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів.</p> <p>СК-12. Здатність організувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p>	<p>РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.</p> <p>РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

1. Розробити індивідуальний план роботи та затвердити його у керівника практики (Додаток А).

2. Систематично відвідувати та спостерігати за заняттями та іншими навчально-виховними заходами і активно включатись в освітній процес закладу.

3. Здобувач вищої освіти повинен бути у закладі кожен день не менше 6 годин. Зобов'язаний своєчасно виконувати всі види робіт, передбачені програмою практики.

4. У період практики практикант повинен проявляти цікавість до обраної професії, любов до дітей, демонструвати високі особистісні якості, бути прикладом (проявляти організованість, дисциплінованість, педагогічний такт).

5. Під час проходження практики він повинен вести щоденник, в якому чітко і якомога повніше фіксувати результати спостереження за дітьми, запис навчально-виховних заходів, які проводяться педагогічним колективом закладу, індивідуальних занять, цікавих і нетрадиційних форм роботи, які використовуються в закладі, поведінки педагогів під час проведення корекційно-розвиткових занять та інших заходів тощо.

6. Здобувач вищої освіти підпорядковується внутрішньому режиму закладу, де він проходить практику; розпорядженням адміністрації закладів та керівника практики. У випадку

невиконання вимог, які ставляться перед практикантом, він може бути позбавленим права проходження практики і вона йому не зараховується.

7. Під час виставлення оцінки за проходження практики береться до уваги характеристика з місця її проходження, в якій висвітлюється ставлення майбутнього педагога до своїх обов'язків, вміння спілкуватись і налагоджувати контакт із дітьми, з фахівцями закладів освіти, участь у корекційно-розвиткових заняттях та виховних заходів. При виставленні оцінки враховується рівень підготовки звітної документації, її якісні характеристики.

8. У зв'язку зі складністю безпекової обстановки в Україні, пов'язаної з активністю країни-агресора, яка виявляється у масових обстрілах та бомбардуваннях, здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня може бути важко або неможливо проходити очну практику в деяких закладах освіти. У таких обставинах їм пропонується можливість виконання практичних завдань за допомогою технологій дистанційного навчання, узгоджуючи свій графік роботи з відповідними фахівцями закладу. У разі активації повітряної тривоги, вони повинні забезпечити своє своєчасне та безпечне пересування до місць укриття. У відсутності такої опції слід дотримуватися правила «двох стін» для максимальної безпеки.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст практики охоплює всі напрями діяльності фахівців навчально-реабілітаційного центру, або закладу дошкільної освіти компенсуючого типу, або ІРЦ, або спеціальної школи (вчитель-дефектолог, логопед, інструктор ЛФК, психолог, соціальний педагог, реабілітолог, медичний працівник, асистент педагога). Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують функції супровідного персоналу закладу.

1-й етап – підготовчий. На настановній конференції аналізуються особливості проходження даного виду практики, проводиться індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти з метою розкриття специфіки проходження практики у навчально-реабілітаційному центрі, або закладі дошкільної освіти компенсуючого типу, або ІРЦ, або спеціальної школи. Характеризуються мета, зміст, завдання волонтерської практики, надаються чіткі вказівки щодо оформлення звітної документації. Здобувачі вищої освіти одержують консультації керівника практики з приводу організації індивідуальної роботи здобувача вищої освіти, відбувається розподіл за базами практик.

2-й етап – основний. Він дає змогу упродовж 2-х тижнів виконати завдання практики, ознайомитись зі структурою навчально-реабілітаційного центру, або закладу дошкільної освіти компенсуючого типу, або ІРЦ, або спеціальної школи, з контингентом вихованців/учнів, з документацією в закладі освіти, емоційними проявами дітей з порушеннями ООП, спостерігати та аналізувати корекційно-розвиткову роботу спеціалістів закладу та участь у виховних заходах.

3-й етап – заключний, передбачає підведення підсумків практики, оформлення звітної документації, обговорення її результатів, підготовка звіту, отримання диференційованого заліку.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ДЕННОЇ та ЗАОЧНОЇ форми навчання:

І- тиждень:

– знайомство з адміністрацією закладу; вчителем-дефектологом, логопедом, інструктором ЛФК, психологом, соціальним педагогом, реабілітологом, медичним працівником, асистентом педагога;

– бесіда з керівником закладу, його заступниками про особливості організації роботи закладу; характеристика їх колективу, контингенту дітей з ООП; кваліфікація спеціалістів, які працюють в закладі, стан матеріально-технічної бази, наявність пристосованих приміщень, характеристика режимних моментів тощо;

– бесіда з фахівцями закладу про особливості організації різних видів діяльності з дітьми з ООП; про організацію методичної роботи з батьками дітей;

– знайомство з кабінетами фахівців, їх оснащенням;

– вивчення особових справ дітей з ООП;

- спостереження за освітнім процесом у закладі; за організацією режимних моментів;
- спостереження та аналіз корекційно-розвиткових занять, проведених фахівцями закладу освіти;
- знайомство з вихованцями, відбір та розподіл дітей на підгрупи та індивідуальні корекційно-розвиткові заняття; бесіда з педагогами закладів про специфіку організації та проведення корекційно-розвиткових занять з ними;
- складання планів-конспектів корекційно-розвиткових занять (індивідуальних, підгрупових, групових);
- знайомство з індивідуальним плануванням корекційно-розвиткових занять різних спеціалістів закладу, з організацією навчання, ігрової діяльності дітей, дозвілля тощо;
- допомога в оформленні інформаційних стендів спеціалістів для батьків дітей, які відвідують заклад.

II тиждень:

- ознайомлення з основною документацією фахівців;
- відвідування і спостереження корекційно-розвиткових занять фахівців закладу;
- аналіз виховних та корекційно-розвиткових занять;
- надання практичної допомоги фахівцям у підготовці до корекційно-розвиткових занять (виготовлення роздаткового матеріалу, наочних посібників тощо);
- складання планів-конспектів до корекційно-розвиткових занять, які спостерігаються здобувачем вищої освіти у різних фахівців закладу;
- оформлення психолого-педагогічної характеристики на двох дітей;
- аналіз взаємодії фахівців закладу та специфіки роботи в закладі.
- брати активну участь у діяльності педагогічного колективу закладу.
- проведення здобувачами вищої освіти під керівництвом фахівців закладу окремих елементів роботи фахівців.
- виготовлення дидактичного матеріалу до корекційно-розвиткових занять;
- проведення консультативної роботи з фахівцями закладів та батьками (індивідуальні та групові консультації, батьківські збори, інше);
- участь у виховних заходах;
- проведення контрольного відкритого виховного заходу;
- оформлення звітної документації;
- підведення підсумків практики;
- підготовка до звітної конференції.

ВИД ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ: диференційований залік

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Під час дії воєнного стану та здійснення освітнього процесу в університеті у дистанційному форматі, здобувач вищої освіти зберігає всі звітні документи в спеціалізованій папці на Google Диску. Після завершення практики та оформлення відповідних матеріалів, надсилає викладачу посилання на дану папку, надаючи безперешкодний доступ для перегляду та копіювання документації.

Оформлення і подання звітної документації:

1. **Індивідуального плану** проходження практики (*Додаток А*).
2. **Характеристика** практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи з підписом керівника закладу, завірена печаткою (*Додаток Б*).
3. **Щоденник практики**, в якому містяться щоденні записи відвіданих корекційно-розвиткових занять фахівців, виховних заходів, аналізи корекційно-розвиткових занять, відвіданих індивідуальних та підгрупових занять з корекційно-розвиткової роботи, яка проводилася в закладі освіти (*Додаток В*).

4. **Нормативно-правових документів**, що регламентують роботу фахівців закладу освіти, де виховуються особи з особливими освітніми потребами: поточну та звітну документацію; перспективні, календарні, індивідуальні плани роботи.

5. **Розгорнутий аналіз п'ятьох корекційно-розвиткових занять**, проведених різними фахівцями закладу (*Додаток Г*).

6. **Розгорнутих планів-конспектів п'ятьох (два – індивідуальних і три підгрупових) корекційно-розвиткових занять фахівців**, зокрема з використаними наочними, роздатковими матеріалами, підписаних спеціалістами (*Додаток Г*).

7. **Розгорнутий план-конспект проведеного виховного або дозвіллевого заходу** (*Додаток Є*).

8. **Розгорнутий план-конспект заходу консультативної допомоги батькам дітей або співпраці або взаємодії різних фахівців закладу освіти тощо.**

9. **Складеної психолого-педагогічної характеристики** на дві особи з особливими освітніми потребами (*Додаток Д*).

10. Самостійно **виготовленого наочно-методичного матеріалу** до корекційно-розвиткових занять, виховних заходів (**методична скарбничка**).

11. **Звіту** про проходження практики з коротким самоаналізом (*додаток З*).

12. **Презентація** результатів проходження практики на звітній конференції.

13. Опціонально: проведення **профорієнтаційної роботи** з фото звітом.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання. В зв'язку з цим оцінюються:

№ п/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписана керівником закладу та завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики, де здійснюються щоденні записи про відвідані заняття та виховні заходи	0 – 10
3	Розгорнутий аналіз п'ятьох корекційно-розвиткових занять/уроків	0 – 10
4	Розгорнуті план-конспекти п'ятьох контрольних корекційно-розвивальних занять (два індивідуальних та одне підгрупових) з використанням наочних та роздаткових матеріалів, підписаних спеціалістами	0 – 15
5	Розгорнутий план-конспект проведеного виховного та дозвіллевого заходу	0 – 10
6	Розгорнутий план-конспект заходу консультативної допомоги батькам осіб з особливими освітніми потребами або співпраці та взаємодії різних фахівців	0 – 10
7	Психолого-педагогічна характеристика на дві особи з особливими освітніми потребами	0 – 10
8	Наочно-методичний матеріал та дидактичні засоби до корекційно-розвивальних занять, виховних та дозвіллевих заходів (методична скарбничка)	0 – 10
9	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
10	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0 – 10
11	Проведення ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ з фото звітом (за бажанням)	0 – 5
	Максимальна кількість балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підведення підсумків волонтерської пропедевтичної практики (навчальна) на підсумковій конференції. Оцінку з практики складає оформлення протоколів спостереження та конспектів корекційно-розвиткових занять, виховних заходів, участь здобувача вищої освіти у роботі з дітьми під час проходження практики, відгуки педагогічного колективу про діяльність практиканта.

У процесі проходження практики здійснюється щоденний і підсумковий контроль та облік роботи здобувачів вищої освіти. Матеріали практики подаються протягом наступного тижня після повернення здобувачів вищої освіти з практики. Оцінка виставляється з урахуванням якості виконання завдань, ставлення до педагогічної діяльності, дисциплінованості, самостійності, систематичності роботи, творчого підходу тощо, відгуку педагогічного колективу закладу про: роботу здобувача вищої освіти, якість та правильність оформлення звітної документації, рівень володіння основними методами і прийомами подачі матеріалу дітям з ООП.

Критеріями оцінки результатів практики здобувачів вищої освіти виступають:

- рівень теоретичної підготовки практиканта, осмислення своєї діяльності (її мети, завдань, змісту, методики);
- рівень професійної спрямованості педагогічної діяльності майбутніх педагогів, їхньої соціальної активності (гуманне ставлення до дітей, активність, відповідальність, цікавість до майбутньої професії, творче ставлення до роботи);
- рівень сформованості компетентностей (знань, умінь, навичок та здатностей).

Оцінювання волонтерської пропедевтичної практики (навчальної) відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання. В зв'язку з цим оцінюються:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C
50-64	D
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

90-100 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Допустив незначні неточності при підготовці аналізів корекційно-розвиткових уроків (занять), незначні помилки під час відповіді на запитання на захисті практики, але вони не впливають на усвідомлення навчального матеріалу і вміння ним оперувати, характеристика оцінена на «відмінно».

78-89 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру, є незначні недоліки при підготовці звіту, при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно».

65-77 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі документи по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому є недоліки при підготовці звіту, при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно або добре».

50-64 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але при оформленні корекційно-розвиткових уроків/занять та виховного заходу спостерігаються помилки, які вказують на порушення їхньої структури, недотримання методики проведення, в щоденнику недостатньо спостережень, висновків про проведення

корекційно-розвиткових уроків (занять) з вихованцями/учнями, звіт недостатньо аргументований, є помилки при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання відчувається недолік знань, характеристика оцінена на «добре».

35-49 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але є суттєві зауваження щодо їхнього оформлення, спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє розуміння структури уроку (заняття) та методики його проведення, неправильне оформлення щоденника, звіту, аналізу корекційно-розвиткових уроків (занять), при відповіді на запитання допускались помилки, що свідчать про недостатнє розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку.

1-34 балів. Здобувач вищої освіти підготував лише частину матеріалів по проходженню практики, при оформленні корекційно-розвиткових уроків (занять) спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння структури уроку та методики його проведення, відсутні або характеризуються неправильним оформленням щоденник педпрактики, звіт, аналіз корекційно-розвиткових уроків (занять); при відповіді на запитання допускались грубі помилки, що свідчить про погане розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку, але в ній є зауваження щодо проходження практики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анастасова Н. М., Самсонова К. В. Формування життєвих компетентностей у дітей з розладами аутистичного спектру засобами ерготерапії. Наукові перспективи: журнал. Київ. 2022. № 7(25) 2022. С. 460-470. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7\(25\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7(25)).

2. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. Київ: ДІА, 2019. 148 с.

3. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник для ВНЗ / Суми : Університетська книга, 2018. 302 с.

4. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF#Text>

5. Додаток до Листа МОН №1/9-421 від 05.08.2020 "Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 н.р.". https://drive.google.com/file/d/1cCb1aIRcKUhMIR33sVzMxCZT_NJCJCDC/view

6. Коваль, Л. В. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 100 с.

7. Компанець, Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.

8. Коваль Л. В., Компанець Н. М., Квітка Н. О., Лапін А. В., Луценко І. В. Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний комплект. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 380 с.

9. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій : посіб. / Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Луценко І. В. та ін. ; за ред. А. Г. Обухівської. – К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. – 247 с.

10. Концепція розвитку інклюзивної освіти : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 1 жовтня 2010 р. № 912 [Електронний ресурс] // Законодавство. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/.

11. Компанець Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ: ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.

12. Лист МОН України від 06.08.2018 №1/9-485 «Організаційно-методичні засади освітнього процесу у спеціальних закладах освіти в 2018/2019 навчальному році».

- <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci>
13. Лист МОН № 1/9-425 від 05.07.19 року «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2019/2020
 14. Навчальному році». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65429/
 15. Лист МОН України № 1/9-498 від 05.08.2019 р. «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020н.р.».https://drive.google.com/file/d/0B_dANiE7ppf6NnNNNDBGNXRNSIBrd1laOEd0SFcysHnyMnY4/view?resourcekey=0-H9cdq_0dZxgPaKRSO1_8Bg
 16. Лопатіна Г.О. Навчально-методичний комплекс „Наскрізна програма практики” ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. 2-ге вид. (оновлене та доповнене). Бердянськ : БДПУ, 2023. – 60 с.
 17. Лопатіна Г.О. Навчально-методичний комплекс «Наскрізна програма практика» фахової підготовки студентів спеціальності 6.010105 Корекційна освіта (логопедія), 7.0101010501 Корекційна освіта (логопедія), 8.01010501 Корекційна освіта. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. 56 с.
 18. Лопатіна Г. О. Логопедичний масаж та гімнастика : навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 214 с.
 19. Лопатіна Г. Методика навчання діалогічного мовлення дітей молодшого дошкільного віку: монографія. Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2014. 254 с.
 20. Ночовка В. І., Головка В. А., Тимошук О. М. Організація інклюзивного навчання в школі Київ : Шкільний світ, 2014.
 21. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.
 22. Програми з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1 - 4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення : «Корекція мовлення», «Корекція розвитку» / За ред. Данілавічюте Е. А., Колупасової А. А., Трофименко Л. І. , Рібцун Ю. В. Чернівці : Букрек, 2017. 152 с.
 23. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016.
 24. Психолого-педагогічний супровід сім’ї у роботі психолого-медико-педагогічних консультацій : [Електрон. ресурс] / авт. кол. : С. І. Васильковська, Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко та ін.; за ред.. А. Г. Обухівської. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. – 66 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
 25. Ревуцька О. В., Линдіна Є. Ю. Технології логопедичного обстеження: : навчально-методичний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 250 с.
 26. Ревуцька О. Теорія та методика виховання дітей з вадами мовлення : навч посібн. для студ. напряму підготовки 6.010105 Корекційна освіта. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. 240 с.
 27. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків: Основа, 2013.
 28. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. /Укладач – Софій Н. З., – К.:ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 70
 29. Степанова О. А. Организация логопедической работы в ДОУ. Москва : Сфера, 2007. 112 с.
 30. Формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників на основі технологій електронних соціальних мереж : монографія / наук. ред. О. П. Пінчук. Київ : Педагогічна думка, 2018. 160 с.
 31. Цибуляк Н. Психологічний супровід професійної діяльності спеціального педагога : навч.-метод. Пос. Бердянськ : БДПУ, 2018. 216 с.
 32. Четверікова, Н. В. Інклюзивний клас у школі. Психолого-педагогічні аспекти роботи педагогів. Київ : Шкільний світ, 2018. 136 с.

33. Syzko Hanna, Tetiana Sushchynska, Natalya Anastasova, Olha Donchenko, Anna Dubovenko. Web Quest Technologies: Developing Communicative Sphere of Preschool Children with Down Syndrome. Vol 9, No 3 (2020) : Journal of History Culture and Art Research 9(3). P. 55–71. URL : <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/view/2764>

ДОДАТКИ

Додаток А.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
керівник педагогічної практики
від кафедри _____
« ____ » _____ 20__ року

Індивідуальний план роботи

Здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету

на період проходження практики з _____ до _____ року.

Волонтерська практика (навчальна) проводиться в _____

(зміст індивідуального плану)

Розділ	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРАКТИКАНТА

(орієнтовний зразок)

Характеристика
 здобувача вищої освіти 2 курсу
 спеціальності 016/А6 Спеціальна освіта
 ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія”
 / «Логопедія»
 факультету дошкільної, спеціальної та
 соціальної освіти БДПУ
 ППП

ППП проходила (назва практики) в (назва закладу, місто, область).

ПП ознайомила з особливостями навчально-виховної та корекційно-розвивальної діяльності вчителя-логопеда; організаційними аспектами корекційного процесу в закладі освіти; системою організації та проектування індивідуальної та колективної діяльності дітей зі складними порушеннями в розвитку з урахуванням індивідуального та диференційованого підходу; організацією співпраці з усіма учасниками корекційно-виховного процесу; особливостями планування педагогічної діяльності.

Під час проходження практики практикантка провела систему пробних та контрольних занять, на високому методичному рівні організувала виховний захід відповідно плану виховної роботи.

ПП має достатній рівень теоретичної підготовки, знань методик корекційної роботи з дітьми, систематично використовувала раціональні заходи щодо корекції, навчання та виховання дітей, диференційований підхід, що сприяло розвитку у вихованців творчої пізнавальної активності. Дотримувалась принципу єдності навчання та виховання, чітко реалізувала корекційні та виховні завдання.

До своїх професійних обов'язків, правил внутрішнього трудового розпорядку ставилася з відповідальністю, сумлінно проводила роботу з пропаганди логопедичних знань серед педагогів та батьків, дотримувалася педагогічної етики.

ПП вміє легко та швидко встановлювати контакт із вихованцями, батьками та колегами. Під час спілкування створювала атмосферу доброзичливості.

Скромна, стримана, врівноважена. На зауваження реагувала спокійно, ділову критику сприймала правильно, вказані недоліки намагалася усунути в короткий строк.

Проходження корекційно-консультативної практики (виробничої) в корекційно-реабілітаційному закладі рекомендуємо оцінити на („оцінка”).

Підпис керівника

ППП

МП

Підпис логопеда (дефектолога)

ППП

* Варто зазначити, що обсяг характеристики має становити не більше ніж ОДНА сторінка.

** З метою недопущення надання усіма практикантами однакових за змістом характеристик (калькування змісту основної частини характеристики); нівелювання функціонального призначення зазначеного документу, основна частина характеристики може змінюватися керівником закладу відповідно до кінцевих результатів проходження практики здобувачем вищої освіти.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА

ЩОДЕННИК

З практики _____
Здобувача вищої освіти-практиканта ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” / «Логопедія»
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
___ курсу _____ групи

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Практика проводиться з « _____ » по « _____ » 20 ____ року
Керівник практики _____
Директор закладу _____
Логопед (дефектолог) _____
Адреса закладу _____

*****Щоденник містить:**

Розклад занять, режим дня.

- Список вихованців.
- Індивідуальний план практики (по тижнях).
- Відомості про заклад, про роботу з батьками, про виховну, дозвілєву діяльність.
- Конспекти всіх відвіданих занять, уроків, виховних, дозвілєвих заходів.
- Розгорнуті плани-конспекти проведених занять, уроків.
- Конспекти аналізу занять, уроків інших здобувачів вищої освіти-практикантів.
- Результати вивчення особових справ вихованців.
- Розгорнутий план-конспект виховного, дозвілєвого заходу.

ОРІЄНТОВАНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ/УРОКУ

1. Дата, час.
2. Кількість вихованців, присутніх на занятті, їх вік.
3. Вид заняття.
4. Тема та мета заняття.
5. Підготовка до заняття:
 - ◆ аналіз план-конспекту (відповідність змісту заняття програмним вимогам вікової групи та рівню підготовленості вихованців; точність і повнота формування завдань; виховний та розвитковий вплив цього програмного матеріалу).
6. Організація заняття та його технічне забезпечення.
7. Проведення заняття:
 - ◆ рішення завдань навчання та закріплення вмінь і навичок;
 - ◆ добір методів і прийомів, їх різноманітність, доцільність, відповідність завданням заняття, віковим можливостям, етапу навчання, характеру вправ.
8. Діяльність вихованців:
 - ◆ ступінь організованості та дисциплінованості групи;
 - ◆ взаємовідношення між вихованців;
 - ◆ прояв активності, уваги, ініціативи, наполегливості;
 - ◆ самопочуття та настрої.
9. Діяльність фахівця:
 - ◆ характер спілкування з дітьми;
 - ◆ доступність, емоційність, лаконічність та якість показу і пояснення вправ;
 - ◆ уміння бачити всю групу, контролювати стан та поведінку вихованців;
 - ◆ уміння володіти голосом, емоційність, характер проведення заняття (впевнено – невпевнено).
- 10.
- Загальна оцінка заняття.
- 11.
- Висновки та поради щодо виправлення недоліків та удосконалення методики проведення заняття.

Схема аналізу заняття/уроку

Етапи заняття/уроку, їх тривалість	Методи та прийоми, що використовуються на занятті/уроці	Поведінка та мовлення дітей	Позитивні риси заняття/уроку	Недоліки та їх причини	Пропозиції та рекомендації щодо поліпшення

ОРІЄНТОВНА СХЕМА НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1. Загальні відомості про дитину та її сім'ю (прізвище, ім'я та по-батькові, рік народження, час вступу до установи).
2. Короткі дані з історії розвитку дитини. Стан здоров'я батьків. Особливості протікання вагітності та пологів. Ранній розвиток дитини в сім'ї. Захворювання та травми.
3. Сім'я дитини. Склад сім'ї. Чим займаються батьки. Матеріальні умови сім'ї. Режим дня. Взаємовідносини між членами сім'ї. Ставлення членів сім'ї до дитини.
4. Особливості зовнішнього вигляду дитини.
5. Стан слуху, зору.
6. Особливості розвитку моторики.
7. Уявлення дитини про себе і оточуючих людей (чи впізнає себе на фото, знає своє ім'я, вік, адресу, чи орієнтується у власній особистості та в оточуючому середовищі).
8. Особливості стану пізнавальних (когнітивних) психічних процесів (уваги, відчуттів, сприймання, пам'яті, мислення, уявлень, мовлення тощо).
9. Особливості ігрової діяльності. Характер гри.
10. Особливості розвитку інших видів діяльності (предметної, образотворчої, конструктивної, елементів трудової діяльності).
11. Особливості особистості (характер дитини, інтереси, взаємовідносини з дорослими, однолітками, навички самообслуговування).
12. Особливості емоційно-вольової сфери дитини (контакт з дорослими; чи зосереджує увагу на завданні; подолання сильних труднощів; мотиви діяльності).
13. Загальні висновки: найбільш характерні особливості дитини, які слід врахувати при індивідуальному підході до неї, першочергові педагогічні заходи, необхідні для підвищення ефективності вихованих впливів.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

1. Загальні відомості про виховний захід (група, рік навчання, місце проведення).
2. Тема і мета виховного заходу.
3. Форма проведення (свято, зустріч, екскурсія та ін.).
4. Актуальність виховного заходу та його відповідність потребам та інтересам вихованців/учнів, рівню їх розвитку, віковим та психофізичним особливостям.
5. Попередня підготовка до заходу :
 - залучення до його підготовки дітей.
 - наявність та якість плану проведення заходу.
 - підготовка наочних посібників до заходу.
6. Проведення заходу :
 - дохідливість і переконливість розкриття теми та змісту заходу;
 - врахування вікових особливостей дітей та їх інтересу;
 - доцільність і ефективність застосованих методів виховання під час проведення заходу, забезпечення організаційної чіткості, емоційності у його проведенні;
 - участь дітей у проведенні заходу, їх поведінка, увага, інтерес, дисципліна;
 - ефективність використання обладнання: наочних посібників, технічних засобів тощо.
 - підсумки проведеного виховного заходу;
 - етика поведінки практиканта (уміння викликати інтерес, активізувати дітей; тон, педагогічний такт, зовнішній вигляд, культура мовлення, міміка, жести).
7. Загальні висновки про захід:
 - виховна цінність заходу;
 - методичні помилки та недоліки у підготовці та проведенні виховного заходу, їх причини та шляхи усунення.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

(титильна сторінка звіту має такий вигляд)

ЗВІТ

Здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу ОПП „Логопедія.
Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної
освіти Бердянського державного педагогічного університету

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

про проходження _____

_____ (назва практики)

Керівник практики _____

Методист практики _____

Схема звіту здобувача вищої освіти-практиканта

I. Навчальна робота.

1. Загальні відомості про місце та час проходження практики.
2. Відвідування занять:
 - а) логопеда;
 - б) інших фахівців.
3. Проведення занять, уроків практикантом:
 - а) кількість проведених занять, уроків, їх критична оцінка:
 - чи вдалось провести заняття, уроки (якщо ні, вказати причину);
 - труднощі, які виникли під час планування, у підготовки та в процесі проведення заняття, уроку або його частини та яким чином вони були подолані;
 - б) засоби, що використовувались для активізації діяльності вихованців на занятті, уроці;
 - в) яку наочність виготовив, її оцінка та роль для заняття, уроку.
4. Індивідуальна та диференційована робота з вихованцями, її результати.
5. Труднощі у виконанні завдань практики та шляхи їх подолання.
6. Оволодіння уміннями та навичками здійснення корекційно-розвиткової роботи.
7. Загальні висновки про корекційно-розвиткову роботу.

II. Виховна, дозвіллева робота, її зміст (тематика та форми проведення заходів, їх кількість тощо).

1. Група, за якою закріплений практикант.
2. Ознайомлення з системою виховної, дозвіллевої роботи закладу.
3. Спостереження за роботою фахівця, відвідування проведених ним виховних, дозвіллевих заходів (загальні враження).
4. Відвідування виховних, дозвіллевих заходів, проведених іншими практикантами (кількість, їх короткий аналіз).
5. Виготовлення наочності.
6. Зміст роботи, проведеної практикантом як помічником фахівця:
 - а) вивчення колективу групи та окремих вихованців;
 - б) тема залікового виховного, дозвіллевого заходу;
 - в) індивідуальна робота з вихованцями;
 - д) робота з батьками вихованців.
7. Труднощі у підготовці та проведенні виховних, дозвіллевих заходів.
8. Оволодіння вміннями та навичками організації та проведення виховної, дозвіллевої роботи.
9. Загальні висновки про виховну, дозвіллеву роботу.

III. Методична робота.

1. Участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій та об'єднань.
2. Ознайомлення з документацією та планами роботи закладу (вказати конкретно).

3. Вивчення досвіду роботи фахівця.
4. Ознайомлення з психолого-педагогічною та методичною літературою під час практики.

IV. Науково-дослідна робота.

1. Тема науково-дослідної роботи; вивчена література з теми; опис спостережень, експериментів, анкетувань за темою дослідження.
2. Теми виступів на методичних семінарах.
3. Банк педагогічного досвіду.
4. Друк тез, статей.
5. Кінцевий продукт в результаті науково-дослідної роботи (методичний посібник, авторська гра, збірка коміксів, консультативний блог тощо).

V. Висновки.

1. Які нові знання, уміння з'явилися завдяки педагогічній практиці.
2. Позитивне в організації та проведенні практики.
3. Виявлені недоліки (конкретно які) та шляхи їх подолання.
4. Пропозиції щодо підготовки, організації та проведення практики.